

2014, № 37-38, ст. 2004 Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38–39, ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (У редакції від 31.03.2023, № 2849-IX) (дата звернення: 11.03.2023).

3. Педорич А.А. (2019), Проектна технологія навчання у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Збірник наукових праць Херсонського держ. ун-ту. Педагогічні науки, Вип. LXXXVI, С. 140–145,

4. Скиба К.Ф. (2004) Метод проектів: вивчаємо слово і світ. Вивчаємо українську мову та літературу. Березень (№7). С.8.

Любомира ТЯГУР,
*доктор філософії (PhD) з психології,
доцент кафедри психології та педагогіки професійної освіти
факультету лінгвістики та соціальних комунікацій,
Національний авіаційний університет, м. Київ*

ПРОФЕСІЙНА МОТИВАЦІЯ ЯК ЧИННИК САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ ВИКЛАДАЧА

В умовах реформування вищої освіти професійна діяльність викладача містить інформаційну складову, здійснюється в складних психологічних умовах та вимагає постійного самовдосконалення, саморозвитку, самореалізації та самоактуалізації. Професійна діяльність викладача всіх рівнів вищої освіти потребує високої мотивації, постійного розвитку пізнавального інтересу, розкриття та активне використання власного психологічного ресурсу. Особливої актуальності і практичного значення набуває вивчення психологічних чинників самоактуалізації викладача, професійних мотивів та їх ієрархії, які впливають на ефективність формування індивідуальної професійної траєкторії розвитку педагога.

Мотиваційний компонент професійної діяльності поєднує в собі професійні наміри та мотиви, претензії та очікування, ціннісні орієнтації та професійні установки, формування інтересів та ідеалів, задоволеність педагогічною діяльністю та готовність до неї. В процесі професійної діяльності, від професійного навчання до становлення професіонала всі вищеназвані складові динамічно змінюються.

Поділ на внутрішні та зовнішні мотиви професійної діяльності здійснив у 1982 році румунський вчений К.Замфір. На його думку внутрішні мотиви професійної діяльності походять від соціальної корисності педагогічної діяльності та самого задоволення від неї, що породжене творчістю, включеністю у справи педагогічного колективу, комунікації з колегами та студентами, постійний саморозвиток та вдосконалення власної діяльності. Зовнішні мотиви, відповідно, виникають поза педагогічною діяльністю та

поділяються на зовнішні позитивні мотиви та зовнішні негативні мотиви. Прагнення до задоволення матеріальних потреб, схвалення своїх дій іншими людьми, кар'єрний ріст та професійний успіх К.Замфір відносить до зовнішніх позитивних мотивів; покарання, дисциплінарні стягнення, осуд інших людей пов'язаний з професійною діяльністю, розчарування та невдоволення викладача в педагогічній діяльності – до зовнішніх негативних мотивів. Відповідно, зовнішня негативна мотивація обмежує професійний розвиток і блокує власні внутрішні потреби та інтереси, а зовнішня позитивна мотивація є ефективною лише на певний період часу, пізніше стимули зникають або послабляються.

За несприятливих умов значна частина викладачів не включаються у активну професійну діяльність, виконують роботу за інерцією, не приділяючи увагу якості освіти. Це може зумовити зневіру викладачів та втрати надій на краще через несправедливі оцінювання педагогічної діяльності, не за результатами рейтингу професійних досягнень, а за прихильністю керівництва, розподіл колективу на улюбленців та аутсайдерів тощо. Без підкріплення, через схвалення і похвалу інших людей, може значно послаблюватися внутрішня мотивація, адже обидва типи мотивації підвищують активність людини. Високий рівень позитивної та негативної професійної мотивації, яка прямо залежить від взаємин людини з оточуючими, від її сприйняття і отримання винагороди або, навпаки, уникання якогось покарання.

Отже, для успішної професійної самоактуалізації викладача потрібно спиратися на внутрішню мотивацію. Одним з яких є саме включеність в педагогічну діяльність, вміння самостійно вирішувати проблеми які виникають в різних навчальних та професійних ситуаціях. Певним чином ці ситуації є особливими, так як викладачі передають досвід студентам, і, відповідно, сам процес навчання виходить із власних інтересів та життєвих потреб, і є вагомим джерелом навчання. Тобто викладач навчаючи студентів, має вдосконалюватися самостійно через впровадження в свою діяльність нових методів і форм роботи, використання інтернет новинок, різноманітних онлайн ресурсів. Умовно професійну мотивацію можна поділити на такі рівні:

Перший рівень- викладачі знають важливість своєї професії, прагнуть до злагодженої роботи в команді, вимогливі до спільної діяльності з метою досягнення суспільно значущих результатів.

Другий рівень — мотив самоствердження, тобто викладачі орієнтовані на повне виявлення та використання їх власних особистісних можливостей в процесі професійної діяльності.

Третім рівнем за значенням є власна мотивація працювати. Мотиви цієї групи характеризуються раціональним використанням робочого часу для виконання конкретних завдань, дотриманням трудової дисципліни, захопленістю процесом праці та її результатами.

Четвертий рівень - мотиви які відображають прагнення до застосувань

знань для підвищення якості роботи та отримання додаткових професійних знань, умінь та навичок.

Для підвищення професійної мотивації доцільно використовувати тренінги особистого саморозвитку педагогів, тренінги розвитку творчих та креативних здібностей, що всебічно впливають на формування педагогічної майстерності, формування професійних вмінь та компетентностей, прагнення до самореалізації та самоактуалізації.

*Iryna SHAULIAKOVA-BARZENKA,
PhD (philology), Associate Professor,
Multicultural Research Center of Huzhou University, Huzhou*

ENVIRONMENTAL FRIENDLINESS AS A META-BASIS OF THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF A MODERN UNIVERSITY: CHINA'S EXPERIENCE

By the beginning of the 2020s, a conventional attitude to the ecological as a structure-forming characteristic of the sustainable development of socio-natural systems had been formed. The essence of ecology in the philosophical and anthropological sense today is represented as the retention of a common proportionality, the reasonability of a person and the world around him without harm to both. In the lists of strategic directions for the development of national education systems, ecologization is present in one form or another. The appeal to the potential of the cultural and educational environment-“ecosystem” opens up fundamentally new opportunities in terms of defining and achieving the goals of advanced type education. In an eco-friendly cultural and educational space, the student is involved simultaneously in building a value system of relations with the outside world – and in the transformation of this world, in its effective rethinking.

In relation to any educational environment, the development of its environmental friendliness means attention to the implementation of a set of aspects and components, including environmental and cultural conformity, adequacy to the context of real life, health-saving nature, sustainability of the environment, etc. The proportionality of traditional and innovative components, their functional balance are considered by us as the basis of environmental friendliness as a basic condition for the general expediency of the educational environment of a modern Chinese university. In 2007, the Concept of Scientific Development was published in China, great emphasis was placed on “maintaining harmony between humanity and nature” (Chen, 2020), and the realization of the ideas of “ecological civilization” was recognized as a national goal . At the beginning of the third decade of the 21st century, “building ecological civilization” is considered in the PRC as a “millennial plan for the sustainable development of the Chinese nation”